

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ C1 DÜZEYİ HİKÂYE SETİNİN ÇEŞİTLİ ÖLÇÜTLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Umud BAŞAR^{1*} Ezgi İNAL^{2*}

¹ Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, TÖMER

² Öğr. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, TÖMER

*umut.basar@asbu.edu.tr, *ezgiinal1@aydin.edu.tr

+ORCID: 0000-0001-5571-7103, -ORCID: 0000-0002-1573-9401

Öz- Günümüzde artan bir yoğunlukla, yetişkinlerin yanı sıra çocuklar da yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğrenmektedir. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından öğrenmeyi pekiştirme amacıyla ders kitabı dışında kurgu metinler de oluşturulduğu yani çocuklara Türkçe öğretmek üzere hikâye kitaplarının kaleme alındığı görülmektedir. Söz konusu hikâye kitapları arasında Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı GENÇDES projeleri kapsamında 14 yaş ve üzeri mülteci çocuklar için hazırlanan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Hikâye Seti" de yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, adı geçen hikâye setinde C1 seviyesindeki beş hikâye kitabının çocuk kitapları değerlendirme ölçütleri çerçevesinde incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma modeliyle yapılandırılan bu çalışmada, veriler içerik çözümlemesiyle incelenmiştir. Verilen çözümlenmesinde Sever (2018) tarafından geliştirilen "Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği"nden yararlanılmış, ölçek yabancı çocuklara Türkçe öğretimi konusu ekseninde yapılandırılmıştır. İnceleme sonucunda araştırmaya konu olan hikâye kitaplarının; araştırmacılar tarafından tasarım özellikleri ve resimler, konu ve kurgu, eğitsel ilkeler, dil ve anlatım ile yabancı dil öğretim ilkeleri bağlamında kısmen yeterli olduğu belirlenmiştir. Kitapların karakter ve kahraman geliştirme açısından ise yetersiz olduğu görülmektedir. Sonuçlardan hareketle bu çalışmada bazı öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler- Çocuk Kitapları, Yabancılar Türkçe Öğretimi, Edebî Metin, Değerlendirme Ölçütleri

EXAMINATION OF THE C1 LEVEL STORY SET OF TURKISH TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE IN TERMS OF VARIOUS CRITERIA

Abstract – Today, with an increasing density, children as well as adults learn Turkish as foreign/second language. In this context, it is seen that fictional texts are created by researchers to strengthen the learning process; meaning that in addition to text books, storybooks are also written by the researchers to teach Turkish to children. The storybooks in question include the "Turkish Teaching As a Foreign Language Story Set" prepared for refugee children aged 14 years and over, within the scope of GENCDES projects of the Ministry of Culture of the Republic of Turkey. The purpose of this research is to examine five storybooks at C1 level in the above-mentioned storyset within the framework of evaluation criteria of children's books. In this study, which is configured with qualitative research model for this purpose, the data was examined through content analysis. The "Scale of Evaluating Literary Text or Instructive Books Addressing for Children" developed by Sever (2018) was used in the analysis of the data, and the scale is structured on the axis of teaching Turkish to foreign children. As a result of the review, the storybooks that subjected to the research were found by researchers to be partially adequate within the context of design features and paintings, subjects and fiction, educational principles, language and expression and foreign language teaching principles. It is seen that the books are insufficient in terms of character and hero development. Based on the results, some recommendations are presented in this study.

Keywords – Children's Books, Turkish Teaching to Foreigners, Literary Text, Evaluation Criteria.

1. GİRİŞ

Dil, insanlar arası iletişimde en önemli araç; duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde en sistemli yol olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan hareketle dilin öğrenilme sürecinin sistemli olması gerektiğinin söylenebilir. Bunun yanında dil öğretimi genel çerçevede düşünüldüğünde dil gelişiminin çocuklukta ne kadar iyi olursa sonraki süreçlerde de dile dair öğrenmelerin başarılı olacağı konusu ön plana çıkmaktadır. Nitekim Lennberg (1967) bu görüşü destekler nitelikteki çalışmalarıyla çocukların dil öğrenme özelliklerinin yetişkinlerin özelliklerine göre daha öğrenmeyi kolaylaştırıcı olduğunu ifade etmekte, biyolojik unsurlar ve gelişimsel özellikler arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır. Aynı şekilde bilişsel gelişim kuramının öncüsü Piaget'e göre dil gelişimi ile zihinsel gelişim arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır (Santrock, 2014). Dil öğretiminde anlama ve anlatma becerilerinin kazandırılması temel hedef olduğundan öğrencilerin sınıf içi uygulamalarının yanında sınıf dışında da hedef dile maruz kalmaları gerekmekte, bunu sağlamada en kolay aracın okuma kitapları olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarla dilin bağlam içinde öğretilmesi ve çocuğun edebi metinler çerçevesinde dile maruz kalması; dil öğrenimindeki kalıcılığın ve toplumsal uyumun da bir gereğidir. Çünkü edebî metinler ve dilsel kodlar, ilgili kültürün bir yansımasıdır.

Dilin kullanımı, dilsel öğelerin ve kültür dairesinin sunumu ile ilgili en önemli kaynakları edebî metinler oluşturmaktadır. Edebî metinler yetişkin gruplara olduğu kadar çocuklar için de gerekli ve öğreticidir. Ancak edebiyat tarihinde “çocuk” kavramının pedagojik çerçevede kendisine yer bulması edebiyatın kendisi kadar eski sayılmaz. Ancak çocuğun toplumda kendisine yer bulmasıyla beraber dünyada çocuk çalışmalarına yer verilmiş, bu kapsamda çocukların duygu dünyasına hitap eden ve çocukların gelişimsel özelliklerini destekleyici, aynı zamanda eğitici çocuk kitapları ortaya çıkmıştır.

Sever (2008) çocuk edebiyatını, ilk yıllarından başlayarak tüm çocukluk dönemlerini içine alan, çocukların duygu ve düşünce dünyalarına hitap eden, çocukların dil gelişimini sağlarken beğeni düzeylerini sanatsal çerçevede zenginleştiren ürünlerin genel adı olarak tanımlamaktadır. Bu ürünleri oluşturanlar, çocuğa dair araştırmalarında pek çok disiplinden yararlanmaktadır. Bu bağlamda Yalçın ve Aytaş (2016) da çocuk edebiyatının bugün disiplinlerarası bir alan hâline geldiğini savunmaktadır. Bu noktadan hareketle disiplinlerarası bir alan olan çocuk edebiyatında çocuk psikolojisi, çocuk eğitimi ve çocuk gelişimi alanları ön plana çıkmakta, “çocuk ve ilk gençlik edebiyatının edebiyattan ayrılma eğilimi içine girmesinin temel nedeni de bu pedagojik ağırlıklı amaca ve işleve yönelmesi (Şirin, 2016, s. 20)” olarak görülmektedir. Bu durum da çocukların gelişim süreçlerinin bir gereğidir.

Çocukların gelişim özellikleri ele alındığında hemen her çocuğun gelişim süreçlerinin her safhasında 0-12 yaş aralığının yakın olmakla beraber belirgin farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Nitekim soyut işlemler dönemine geçişle birlikte çocukların anlam evreninin bambaşka bir boyut almasıyla beraber bu dönemin öncesindeki hızlı gelişim sürecinin çocukları yetişkinlerden ayırmasıyla birlikte çocuklara yönelik edebiyatın “çocuk edebiyatı” olarak ayrı sınıflandırılması söz konusudur (Canlı, 2015). Fakat alanyazında zaman zaman 18 yaş dönemine kadar olan 12-18 yaş aralığının çocuk edebiyatına dâhil edildiği, zaman zaman “ilk gençlik edebiyatı” ya da “ergenlik edebiyatı” adlarını alarak tasnif edildiği görülmektedir (Gazioğlu, 2015; Yıldırım, 2019). Lakin bu yaş aralığının oldukça geniş bir süreci kapsayan; fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişim evreleri göz önünde bulundurulduğunda da içinde farklı süreçlerin ve ilgi alanlarına sahip çocukluk sonrası dönemlerin bulunduğu bir dönem olduğu görülmektedir. Nitekim çocukluk sonrası süreçte çocukluk ve yetişkinlik arasında adeta bir köprü olan

ergenlik dönemi bir başka ifade ile gençlik dönemi adı verilen dönem Spano (2020)'ya göre üçe ayrılmaktadır:

- ✓ İlk Ergenlik Dönemi (10-14 yaşın sonuna kadar)
- ✓ Orta Ergenlik Dönemi (15- 16 yaşın sonuna kadar)
- ✓ Geç Ergenlik Dönemi(17-21 yaşın sonuna kadar)

Yukarıda verilen yaş aralıkları net olarak belirlenmiş değildir ve araştırmacıdan araştırmacıya değişkenlik arz edebilmektedir. Zaman zaman gelişim süreçleri kapsamında daha erken ya da daha geç gerçekleşebilse de genel hatlarıyla bu sınırlarda tasnif edilmekte hatta bazı çalışmalarda özellikle çocukluk ve devamındaki gençlik sürecinin insan hayatındaki önemi vurgulanmaktadır (Santrock, 2014; Barrett, 2020). Bu çerçevede sınırları belirlemek adına hukuki kapsama bakıldığında ise Birleşmiş Milletlerin 18 yaşından küçük her insanı “çocuk” olarak adlandırması bağlayıcı bir ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır (UNICEF, 2020). Alanyazındaki adlandırmanın bu ölçüt doğrultusunda yapıldığı, çocuk ve gençlik edebiyatına dair çalışmaların 18 yaş altı hedef kitle düşünülerek yapıldığı anlaşılmaktadır. Zaten pedagojik olarak da eğitim öğretim süreçleri değerlendirildiğinde 5 yaş grubu ile 15 yaş grubunun; 15 yaş grubu ile 18 yaş grubunun birlikte ele alınması mümkün olmamakla beraber bu araştırmanın odağında yer alan hikâye kitaplarının da çocuklar için kaleme alındığı kabul edilmiştir. Bu kapsamda incelenen hikâyeler, Birleşmiş Milletlerin bağlayıcı tanımından hareketle “Çocuk Edebiyatı” çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmiştir.

1.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hikâye Kitapları

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gelişmekte olan bir disiplindir. Bu kapsamda ders programları, ders içi ve ders dışı materyaller geliştirilmekte, her geçen gün öğrenci profili ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olarak hazırlanan materyallerin nitelik ve niceliği artmaktadır. Dil öğretiminin başarısını etkileyen temel nitelikler öğretmen niteliği, eğitim ortamının niteliği, uygulanacak öğretim yönteminin ve kullanılacak araçların niteliği olarak dört başlık altında incelenebilmektedir (Sever, 2018). Dil öğretimi araçlarından okuma metinlerinde tür bakımından roman, hikâye, şiir gibi türler öğrencilerin ve öğreticilerin rahatlıkla ulaşabilecekleri edebî metinler olduklarından ders içinde ve dışında kullanışlılığı bakımından diğer türlere göre dil öğretiminde öne çıkmaktadır.

“Batı dillerinin öğretimi özelinde özellikle İngilizce öğretiminde hikâye kitaplarının oldukça yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir. Dil öğretiminde neredeyse bir gelenek hâline gelen hikâye kitaplarının kullanımı öğrenciler açısından kazanımların kalıcılığı, dilin fonksiyonel olarak kullanılması gibi nedenlerle oldukça faydalı olduğu bilinmektedir” (Gün & Şimşek, 2017, s. 503-504). Bu kapsamda öğretimde kullanılacak pratik araçlardan biri olan hikâye kitapları da ön plana çıkmaktadır. Romanların diğer edebî türlerden daha uzun olması, kurgusal olarak karmaşık ve ileri düzeyde dil bilgisi gerektirmesi; şiirin dildeki derin anlamı, kısa cümlelerle bazı dil sapmalarının edebî tercihler çerçevesinde yapılması ve bu durumun anadil konuşucuları tarafından yahut benzer kültür dairesine sahip kişiler tarafından anlaşılabilir olması gibi bazı kritik durumlar bu türlerin dil öğretiminde hikâyeye göre daha az tercih edilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda hikâye türü yapısal özellikleri ve dilin hem derin hem de yüzey yapısındaki birliği daha rahat gösterebilmesi bakımından dil öğretiminde uygun bir edebî türdür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan bazı hikâye kitabı çalışmaları bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü'nün A1 ve A2 seviyelerinde yazılan hikâye kitapları, yine Yunus Emre Enstitüsü'nün A1 ve A2 seviyelerinde yazılmış Anadolu Hikâyeleri (5 hikâye) ile B1-C1 seviyeleri arasındaki Dede Korkut Hikâyeleri (12 hikâye) vardır. Bu hikâye setleri kültür aktarıcılığı işlevinin

yanında dil öğretimi kazanımları göz önünde bulundurularak hazırlanmaları bakımından önemlidir. Ancak okura edebî zevk çerçevesinde tercih sunabilmek ve okuma alışkanlığını artırabilmek anlamında sayıca yetersizdir. Buna ek olarak yine özel yayınevlerinden çıkmış “Yabancılar Türkçe Öğretimi” başlığı altında hikâye kitapları da mevcuttur.

1.1.2. Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hikâye Kitapları

Çocuk kitapları “çocukların olay, olgu ve durumların sanatçı bakış açısıyla yorumlamasına tanık oldukları görsel ve yazılı araçlar (Lüle Mert, 2016, s. 1254)” olarak tanımlanabilir. Ayrıca çocukların yaratıcılıklarını geliştiren, estetik zevk veren, yaşam deneyimleri kazanmalarında rehberlik eden, toplumsal ve kültürel nitelikleri sezdiren çocuğun bulunduğu kültürel çerçevede bilgi veren önemli kültürel araçlardır. Karadeniz’e (2019, s. 22) göre ise kitaplar eğitim aracı olmanın yanı sıra okul öncesi dönemden itibaren çocuğun bicultural, duygusal, sosyal ve dil gelişimine önemli derecede katkıda bulunur. Dinleme yeteneğini geliştirir, ana dilini daha iyi öğrenmesini sağlar. Bu şekilde kelime hazinesi geliştiği için çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesi kolaylaştırırken kendini ve dış dünyayı tanımasını da sağlar. Bunlara ek olarak değerler çerçevesinde iyilik, paylaşma, sevgi, yardımseverlik gibi soyut kavramları öğrenmesine de yardımcı olur. Nitekim okuma çok yönlü bir beceridir ve ilgili dilin fonetik, morfolojik, semantik, sentaktik bütün özelliklerinin geliştirilmesinin odağında yer alır.

Yetişkin eğitimi yöntemlerinden tamamen farklı ve özel stratejiler gerektiren çocuk gruplarında dil öğretimine dair yöntemler de farklılık göstermektedir. Küçük yaş gruplarındaki öğrencilerin gelişimsel ve toplumsal özellikleri, aile faktörleri gibi konular dil öğrenimlerini etkilemektedir. Bu bağlamda dil gelişiminin çocuklarla ilgili boyutu genel olarak hazırbulunuşluk düzeyiyle ilgilidir ve “hazırbulunuşluk seviyesi doğrudan dil öğrenimine ve okuma becerisinin gelişimine etki etmektedir” (Alyılmaz & Şengül, 2017, s. 34). Buradan hareketle özellikle kitaplarıyla baş başa vakit geçiren okul çağındaki çocuklar için hazırlanan dil öğretimine yönelik ders kitaplarının ve iletişimsel dil kullanım düzeylerine etki edecek hikâye kitaplarının titizlikle ve sağlıklı ölçütlere göre hazırlanması önem arz etmektedir.

Çocuklar için hazırlanmış ve ders kitaplarının dışındaki okuma odağına hitap eden bütün kitaplar, çocukların dil gelişimleri ve sosyal özelliklerinin yanında kurguları ve çözüm yollarını geliştirici nitelikleri nedeniyle matematik gibi pek çok alana dair gelişimlerini de olumlu etkilemektedir (Shatzer, 2008). Özellikle çocuklara dikte edilmeyen ve biçimsel eğitimle sıkıştırılmayan öğretim yöntemleri bilişsel süreçleri aktif tutmaya yardımcıdır (Stern, 2003). Yetişkinlere göre farklı kurgu ve dil özelliklerine sahip olan çocuk kitapları, çocuklar için uygulanacak dil öğretimi yöntemlerini her bakımdan destekleyicidir.

“Eğitimin temelini dil ve edebiyat, dil ve edebiyatın temelini de edebî verimler oluşturur; bu edebî verimler içinde tahkiyelî metinlerin önemli bir yeri vardır. Bu sebeple tahkiyelî metinlerin çocuğun ve gencin eğitimindeki değeri büyüktür. Metinlerin önemi, çocuğun ve gencin benlik, kimlik ve kişiliğinin oluşumuna katkıda bulunmasından kaynaklanmaktadır” (Zengin, 2000, s. 68). Dolayısıyla “Hikâyeler, masallar, romanlar, anılar, biyografik eserler, gezi yazıları, şiirler vb. ürünler çocuk edebiyatı kavramı içerisinde değerlendirdiğimiz belli başlı türler (Temizyürek, 2003, s. 161)” olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece “dil derslerinde edebiyatla etkin bir biçimde ilgilenen öğrenciler, gerçekler önlerine görsel olarak sunulmadığı için hayal güçlerini çalıştırarak, kendilerine zengin dünyalar kurarlar” (Waldmann, 1998 akt. Arkılıç Songören, 2011, s. 1727). Bu bakımdan edebî metinler ders kitaplarındaki okuma metinlerinden farklı olarak daha ilgi çekici ve

motive edicidir. Oysa ders kitaplarında da bu metinlere yer verilmeli ancak öğreticilik bu alanda daha baskın olduğu için edebî metinlerle dil öğrenme sürecinin desteklenmesi sağlanmalı dil öğretimi de örtük biçimde amacına ulaştırılmalıdır. Nitekim edebî metinlerin kendilerine ait bir kurgu barındırmaları nedeniyle başından sonuna kadar metin içi tutarlılıkları da güçlüdür ve bu durum edebî metinlerin öğrenciler tarafından hangi dil seviyesinde olursa olsun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Türkiye’de çocuk kitaplarına dair alanyazın incelendiğinde çocuk kitaplarının dünyadaki diğer örneklerinde olduğu gibi okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocukların genel gelişimlerini sağlamanın dışında Işıtan’ın (2016) belirttiği üzere aşağıdaki özel amaçlarla yazıldıkları görülmektedir:

- Çocuk haklarının ele alındığı kitaplar
- Sorunların çözümüne yönelik kitaplar(ölüm, zorbalık vd.)
- Çocukların karakter ve değerler eğitimine dair kitaplar
- Toplumsal yaşama uyum ile ilgili kitaplar
- Sosyal becerilerin geliştirilmesi ile ilgili kitaplar
- Farklı kültürlerin çocuklar tarafından öğrenilmesine yönelik kitaplar

Öte yandan Türkiye’de ikinci dil olarak Türkçe öğretimi 2000’li yılların başından itibaren ivme kazanmakla birlikte son birkaç yılda ülkedeki göçmen çocuklara yönelik materyallerin hazırlanması konusunda çalışmalar yapılarak bu alandaki kaynakların sayısı artırılmaya çalışılmıştır. Fakat bu sayı yine de yetişkinler ile ilgili çalışmaların önüne geçememiş ve yetersiz kalmıştır.

Çocuk kitaplarının dil öğretimine yönelik oluşturulmasının da yine özel amaçlı kitaplar grubuna dâhil edilmesi uygun olacaktır. Bu kapsamda genellikle özel yayınevlerine ait “Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi” üzerine çalışmalar yapıldığını, PICTES projesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “Salih Hikâye Seti”nin oluşturulduğunu ve Kültür Bakanlığı GENÇDES projeleri kapsamında yazılan hem çocuk hem de yetişkin grubuna hitap ettiği çalışmanın ön sözünde belirtilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Hikâye Seti” bulunmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yukarıda da dikkat çekildiği üzere yabancılar Türkçe öğretmek üzere hazırlanmış hikâye kitapları sayıca azdır. Bunun yanı sıra çocuklara Türkçe öğretimi için şu ana değin 2017 yılında Kalfa (2017) editörlüğünde hazırlanan set, Yunus Emre Enstitüsü (2019) tarafından A1 ve A2 düzeyinde yedişer kitaptan oluşan dizi ve PICTES projesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan on hikâyeden oluşan “Salih Hikâye Seti” bulunmaktadır. Ancak bir taraftan Türkçeyi öğrenen yabancı çocuk artışı diğer yandan özellikle çocuklara yabancı dil öğretiminde hikâye kitaplarının önemi düşünüldüğünde önümüzdeki süreçte bu türden hikâye setlerine olan gereksinim artacaktır. Bu çerçevede çalışmanın amacı, Kalfa (2017) editörlüğünde Karagöz (2017) tarafından kaleme alınan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti’ndeki beş hikâye kitabının çocuk kitapları değerlendirme ölçütleri doğrultusunda incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın ana problem cümlesi ise aşağıdaki yer almaktadır:

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti’ndeki hikâye kitapları, çocuk kitapları değerlendirme ölçütleri bakımından nasıldır?” Bu ana problem cümlesinin çerçevesinde çalışmada aşağıda yer alan alt problemlere de cevap aranmıştır:

- 1- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları tasarım özellikleri ve resimler açısından nasıldır?
- 2- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları konu ve kurgu açısından nasıldır?
- 3- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları karakter ve kahraman geliştirme açısından nasıldır?
- 4- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları eğitsel ilkeler açısından nasıldır?
- 5- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları dil ve anlatım açısından nasıldır?
- 6- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitapları yabancı dil öğretim ilkeleri açısından nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen hedef kitle gün geçtikçe farklılaşmaktadır. Türkçe öğretiminin sadece yetişkinlere değil iki dilli Türk çocuklarına ve yabancı çocuklara yapıldığı bilinmektedir. Bununla birlikte yurt içerisinde de ülkelerinde süregelen iç savaş sebebiyle Türkiye'ye sığınan Suriyeli hâlihazırda yaklaşık 1 milyonunu eğitim çağındaki çocuklar oluşturmaktadır (Mülteciler Derneği, 2020). Bu çocukların önemli bir kısmı PICTES projesi kapsamında Türkçe öğrenerek Türk eğitim sistemiyle bütünleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu bilgilerin tanıklığında, ülkemizde Türkçe öğrenen 18 yaş altı çocuk ve gençlerden oluşan önemli oranda nüfus bulunduğu belirtilebilir. Bu kitleye Türkçe öğretimi için muhtelif Türkçe öğretim setleri ilgili kurumlar (Yunus Emre Enstitüsü) tarafından hazırlansa da yardımcı ders materyalinin özellikle de çocukların pedagojik ve dil gelişimine uygun ve aynı zamanda yabancı dil öğretimin evrensel ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış hikâye kitaplarının azlığı dikkat çekmektedir. Öte yandan çocukların hem Türkçe dil becerilerini geliştirecek hem de çocuğa görelilik ilkesine uygun bir şekilde hazırlanmış hikâye kitapları ortaya koymak ayrı bir özen gerektirmektedir ve yabancılara Türkçe öğretimi uzmanlarıyla çocuk edebiyatı uzmanlarının disiplinler arası çalışmasını zorunlu kılmaktadır.

Alanyazın tarandığında yabancılara Türkçe öğretmek üzere kaleme alınan hikâye kitaplarının incelendiği bir çalışma görülmektedir. Gün ve Şimşek (2017) tarafından Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi Seti A1 ve A2 hikâyeleri "Fiziksel Yapı ve İçerik Analizi" ile "Ağıştırma Tipleri" açısından irdelenmiştir. Söz konusu çalışmada incelenen hikâyeler çocuklara yönelik olmayıp yetişkinlerin Türkçe öğrenme sürecinde destek olmak için hazırlanmıştır. Bu çalışma dışında yabancılara Türkçe öğretiminde ne yetişkinler ne de çocuklar için kullanılan hikâye kitaplarına dair bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ancak türden bilimsel incelemeler, yabancı çocuklara Türkçe öğretiminde ders dışı ortamlara nitelikli, çocuk ve gençlerin gelişim özelliklerini önceleyen, Türkçeyi ve Türk kültürünü sezdirerek dil öğrenme sürecine örtük katkıları bulunan, türünü iyi örnekleyen kurgu metinlerin nasıl olması gerektiğine de ışık tutarak nitelikli kaynaklar oluşturmaya katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma sayesinde de incelenen kitaplarla hâlihazırdaki durumun ortaya koyulması, eksikliklerin görülmesine fayda sağlayacağı gibi bulgulardan hareketle çalışmanın sonunda sıralanan öneriler, çocuklara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere önümüzde süreçte yazılacak hikâye kitaplarında yazarlara yol gösterebilecektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi C1 Düzeyi Hikâye Seti'ndeki hikâye kitaplarının çocuk kitapları değerlendirme ölçütleri bağlamında incelendiği bu çalışmada eğitim bilimleri alanında sıklıkla yararlanılan nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimşek'e (1999) göre gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullandığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konulmasına dönük nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Araştırmada nitel çalışmalarda veri toplama tekniklerinden belgesel taramadan (doküman analizi) faydalanılmıştır. Daşdemir (2016: 101) belgesel tarama tekniğiyle toplanan verilerin araştırmacıların kendi amaçları doğrultusunda seçerek kullanabileceğine işaret etmekte bu taramanın genel ve içerik analizi (çözümlemesi) olmak üzere iki türlü yapılabileceğini belirtmektedir. Bu çalışmada ise içerik analizi kullanılmıştır. Karasar (2019: 231) bu tekniği "belli bir metnin, kitabın, belgenin içeriğinde gizli kavram, ilke ve özellikleri anlama ve anlatma amacı ile yapılan bir taramadır. Belgelerdeki bakış açısı, felsefe, dil, anlatım vb. özellikler, derinliğine yapılacak çözümlenmelerle anlamaya çalışılır." şeklinde tanımlamaktadır. Bu çerçevede çalışmada ele alınan hikâye kitapları içerik çözümüyle analiz edilmiştir.

2.2. Çalışma Materyalleri

Çalışmada Kalfa (2017) editörlüğünde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 Düzeyi Hikâye Setinin Karagöz (2017) tarafından kaleme alınan C1 düzeyinde beş hikâye kitabı ele alınmıştır. Söz konusu hikâyeler; *Büyük Pişmanlık*, *Hatice Hanım'ın Bahçesi*, *Kumların Altındaki Sır*, *Müzedeki Soygun* ve *Yıl Sonu Pikniği*'dir.

C1 seviyesindeki hikâye kitaplarının incelenmek üzere seçilmesinin gerekçesi ise yabancı dil öğretiminde bu seviyenin özgün dile en yakın seviye olmasıdır. Nitekim Diller İçin Ortak Çerçeve Metin'inde (2013: 30) C1 seviyesi, "Yetkin Dil Seviyesi/Kullanımı" olarak tanımlanmış ve ayrıca çerçeve metinde okuma becerisinde C1 seviyesinde "Uzun ve karmaşık, somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim." şeklinde genel bir yeterlik cümlesi verilmiştir. Gerçekten de C1 seviyesinde hedef kitlenin amaç dile kapsamlı bir şekilde hâkim olması beklenir. Öyle ki Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nde de görüleceği üzere yabancılara Türkçe öğretmek üzere kullanılan birçok ders materyalinde B2 seviyesinde dil bilgisi yapısının öğretimi tamamlanmakta, C1 seviyesinde genellikle kelime ve kalıplaşmış söz öğretimiyle dil becerilerinin etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Veri toplama aracı olarak Sever (2018: 156-167) tarafından geliştirilen "Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği" yapılandırma yoluyla kullanılmıştır. Söz konusu ölçek "Tasarım ve Görsel Metin Değerlendirme" ile "İçerik Değerlendirme" olmak üzere iki bölümden ve toplam yedi başlıkta 82 maddeden oluşmaktadır. Ana dili Türkçe olan çocuklara yönelik metinlerin çeşitli açılardan ele alınmasına dönük bu ölçekte yer alan 20 madde, amaçlı bir şekilde "Tasarım Özellikleri ve Resim, Konu ve Kurgu, İzlek (Tema), Karakter ve Kahraman, Dil ve Anlatım, İleti, Eğitsel İlkeler" olmak üzere yedi başlıktan seçilmiştir. Böyle bir amaçlı seçime başka bir deyişle sadeleştirilmeye gidilmesinin en önemli gerekçesi çalışmaya konu olan çocuk hikâyelerinin yabancı dil öğretme hedefiyle hazırlanması bu nedenle eğitim-öğretim amacının ön plana çıkma sebebiyle edebî kaygıların ikincil düzeyde

kalabilmesidir. Ancak çalışmaya konu ürünlerin edebî bir tür olan hikâye olması ve çocuk edebiyatındaki evrensel ilkelerin bu ürünler için de geçerlilik taşıması sebebiyle 82 madde arasında en temel ve belirleyici maddelere yönelik bir seçim yapılmıştır. Sonraki aşamada ölçeğe “Yabancı Dil Öğretim İlkelerine Uygunluk” başlığı altında beş yeni madde eklenmiştir. Böylelikle hikâyelerin yabancı dil öğretimi hedefine uygunluğunun saptanması amaçlanmıştır. Bu şekilde yeniden yapılandırılan ölçek; eğitim bilimleri, çocuk edebiyatı ve yabancılar Türkçe öğretimi alanlarından birer uzmana gönderilerek görüş istenmiştir. Alan uzmanlarından gelen olumlu dönütlerden sonra çalışmaya konu C1 seviyesindeki hikâyeler araştırmacılar tarafından ikişer defa not alarak okunmuş ve ölçek titizlikle puanlamıştır. İki ayrı araştırmacı tarafından verilen puanlamanın ortalaması alınarak çalışmanın bulgular bölümünde verilmiş ve puan üzerinden yorumlanmaya gidilmiştir. Hikâye kitaplarının ön sözünde belirtildiği üzere “Kültür ve Turizm Bakanlığı- GENÇDES Projeleri kapsamında desteklenen bu proje ile ülkemizde öğrenim gören 14 yaş üstü yabancı öğrencilerin dil seviyelerine ve ortak kültür değerlerine uygun olarak alan uzmanı yazarlarca hazırlanmış” hikâye seti toplamda A1, A2, B1, B2, C1 ve

C2 olmak üzere altı seviye ve 30 kitaptan oluşmaktadır. Her seviyede ayrı bir yazar tarafından beş hikâye kitabı kaleme alınmıştır. Bu çalışma söz konusu hikâye setinde C1 seviyesindeki *Müvede Soygun*, *Büyük Pişmanlık*, *Yıl Sonu Pikniği*, *Kumların Altındaki Sır* ve *Hatice Hanım'ın Bahçesi* isimli beş hikâye kitabıyla sınırlıdır.

Çalışmada ele alınan kitaplar, Sever (2018:156-167) tarafından hazırlanan ve yukarıda sözü geçen ölçeğin çalışmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından yeniden yapılandırılmış değerlendirme ölçütleri kapsamında sınırlandırılarak incelenmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde incelenen hikâyelere bulgular beş tablo hâlinde sıralanmış ve her hikâye kitabı için bulgulara dair yorumlarda bulunulmuştur.

Tablo 1. Hatice Hanım'ın Bahçesi adlı kitaba ilişkin bulgular

		Çok İyi	Yeterli	Seçenekler Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
TASARIM ÖZELLİKLERİ VE RESİMLERE İLİŞKİN BULGULAR	Kitabın hacmi ve yapısı uygundur.			X		
	Sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosu düzeye uygundur.		X			
	Resimler metin içeriğine uygundur.			X		
	Resimler çocuğun hayal dünyası için uygundur.			X		
KONU VE KURGUYA İLİŞKİN BULGULAR	Metnin konusu düzeye uygundur.			X		
	Metnin kurgusu tutarlı ve yalın bir anlatım çizgisine sahiptir.			X		
İZLEME EĞİTİMİ (TEMA) İLİŞKİN BULGULAR	İzlek çocuğun duygu dünyasına hitap etmektedir.			X		
	Kahraman fiziksel ve ruhsal özellikleri bakımından iyi geliştirilmiştir.			X		
	Kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımaktadır.			X		
	Olay, mekân, zaman ve kahraman bir bütün olarak sunulmuştur.			X		
DİL VE ANLATIMA İLİŞKİN BULGULAR	Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılandırılmıştır.		X			
	Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuştur.		X			
	Metnin dili özgündür.			X		
İLETTİĞİ İLİŞKİN BULGULAR	Metin bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemektedir.			X		
	İletiler, çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygundur.			X		
	İletiler insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlıklar oluşturacak özelliktedir.			X		

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİNE İLİŞKİN BULGULAR	EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR		
	Kitapta öğüt veren dayatmacı bir yaklaşım benimsenmemiştir.	X	
	Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.	X	
	Yaşamda sorunların çözümü için iletişim kurulması özendirilmiştir.		X
	Metin değerler eğitimi çerçevesinde uygundur.	X	
	Seviyeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır.	X	
	Metin sonu etkinlikleri öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeye uygundur.		X
	Farklı tiplerde metin sonu alıştırmaları kullanılmıştır.	X	
	Metin sonu alıştırmaları Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi C1 seviyesi okuma yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.		X
	Kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmiştir		X

Tablo 1'e bakıldığında Hatice Hanım'ın Bahçesi adlı kitabın sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosu düzeye uygunluk bakımından yeterli; diğer tasarım özellikleri ve resimler ile konu ve kurgu, izlek, kahramana ilişkin bulgular bakımından kısmen yeterli olarak değerlendirildiği görülmektedir. Anlatım duru, akıcı, içten cümlelerle yapılandırılmış; yazım ve noktalama kurallarına uyulmuştur. Ancak metnin dilinin özgünlüğü ve çocuğun kavramsal gelişimine katkısı konusunda yeterli düzeye erişilemediği, iletilerin çocuğun anlam evrenine uygun olması ve çocukta yaşama, insana karşı duyarlılıklar oluşturmada taşıması gereken özellikleri kısmen karşıladığı belirtilebilir. Tam yeterliliğin sağlanamadığı bu ölçütlerin doğal sonucu olarak çocuğun yaşamda sorun çözme becerisi edinmesi konusunda da kitabın kısmen yeterli bulunduğu görülmektedir. Eğitimsel ilkeler bağlamında diğer ölçütlerin yeterli düzeyde sağlanması olumlu değerlendirilse de Tablo1'den de anlaşılacağı üzere *Hatice Hanım'ın Bahçesi* adlı kitabın içerik özelliklerinin genel olarak tam yeterlilik sağlayamadığı söylenebilir. Yabancı dil öğretim ilkeleri bağlamında benzer durum, metin sonu etkinliklerinin okuma becerisi geliştirmeye ve C1 düzeyinde okuma yeterlikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış olmaya uygunluk bağlamında da belirtilebilir. Kültürel öğelerin aktarımı konusunda da Hatice Hanım'ın Bahçesi adlı kitap, kısmen yeterlidir. Metin sonu alıştırmalarının çeşitliliği ve düzeye uygun dil bilgisi yapılarının kullanımı ise yabancı dil öğretim ilkelerine ilişkin olumlu özelliklerdir.

İncelenen Hatice Hanım'ın Bahçesi adlı kitap, Tablo 1'deki bulgular göz önünde bulundurulduğunda genel olarak tasarım ve içerik özellikleri, eğitimsel ilkeler ile yabancı dil öğretim ilkeleri ölçütlerinde kısmen yeterli olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2. Müzede Soygun adlı kitaba ilişkin bulgular

		Çok İyi	Yeterli	Seçenekler Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
TASARIM ÖZELLİKLERİ VE RESİMLERE İLİŞKİN BULGULAR	Kitabın hacmi ve yapısı uygundur.			X		
	Sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosu düzeye uygundur.		X			
	Resimler metin içeriğine uygundur.		X			
	Resimler çocuğun hayal dünyası için uygundur.			X		
KONU VE KURGUYA İLİŞKİN BULGULAR	Metnin konusu düzeye uygundur.		X			
	Metnin kurgusu tutarlı ve yalın bir anlatım çizgisine sahiptir.			X		
İZLEĞİ (TEMEL İLİŞKİ BULGULAR)	İzlek çocuğun duygu dünyasına hitap etmektedir.			X		
	Kahraman fiziksel ve ruhsal			X		

DİL VE ANLATIMA İLİŞKİN BULGULAR	özellikleri bakımından iyi geliştirilmiştir.	
	Kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımaktadır.	X
İLETİYEME İLİŞKİN BULGULAR	Olay, mekân, zaman ve kahraman bir bütün olarak sunulmuştur.	X
	Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılandırılmıştır.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuştur.	X
	Metnin dili özgündür.	X
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİNE İLİŞKİN BULGULAR	Metin bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemektedir.	X
	İletiler, çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygundur.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	İletiler insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlıklar oluşturacak özelliktedir.	X
	Kitapta öğüt veren dayatmacı bir yaklaşım benimsenmemiştir.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.	X
	Yaşamda sorunların çözümü için iletişim kurulması özendirilmiştir.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Metin değerler eğitimi çerçevesinde uygundur.	X
	Seviyeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Metin sonu etkinlikleri öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeye uygundur.	X
	Farklı tiplerde metin sonu alıştırmaları kullanılmıştır.	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Metin sonu alıştırmaları Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi C1 seviyesi okuma yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.	X
	Kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmiştir.	X

Tablo 2’de *Müzedede Soygun* adlı kitap, tasarım, içerik ve yabancı dil öğretim ilkeleri bağlamında ele alınmıştır. Buna göre kitabın tasarım özelliklerinden hacim ve yapı kısmen yeterli olarak değerlendirilmekte; sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosunun ise yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Resimler metnin içeriğine uygun olsa da çocuğun hayal dünyası için tam bir uygunluk sağlamamaktadır.

Müzedede Soygun adlı kitabın içerik özelliklerinde ise çocuk edebiyatında nitelikli metinlerin taşınması gereken özelliklerin yeterince gözetilmediği, Tablo 2’nin tanıklığında belirtilebilir. Bu bağlamda yalnız metnin konusunun düzeye uygun olması ve noktalama-yazım kurallarına uyulması yeterli düzeyde sağlanmış ancak çocukla kitap arasında bağ kurulması ve Türkçeyi kullanma becerisinin iyileştirilmesi için önemli olan diğer içerik özelliklerine uygunluk kısmen sağlanmıştır. Çocuk kitaplarında kahramanların fiziksel ve ruhsal olarak iyi geliştirilmiş olması, öyküye yön veren etkin bir kahramanla kitabın yapılandırılması, kahramanın yaşama bağlılığı ve sorun çözme becerisi öykünme ve özdeşim bağlamında olması gereken özelliklerdir (Sever, 2008, s. 76-77). Ancak Tablo 2’de de görüleceği gibi *Müzedede Soygun* adlı kitapta kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımamaktadır.

Eğitsel ilkelere uygunluk bağlamında kitabın ölçütlere yeterli düzeyde uygunluk sağladığı; yabancı dil öğretim ilkelerinden düzeye uygun dil bilgisi yapılarının kullanılması, metin sonu alıştırmalarının çeşitlilik göstermesi ve öğrencilerin okuma becerisine katkı sağlaması konularında olumlu bulunduğu Tablo 2’de görülmektedir. Bununla birlikte kültürel öğelerin aktarımına kısmen dikkat edildiği, metin sonu alıştırmalarının *Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi*, C1 seviyesi okuma yeterlikleri kapsamında tam olarak uygun görülmediği belirtilebilir.

Tablo 3. Yıl Sonu Pikniği adlı kitaba ilişkin bulgular

	Çok İyi	Yeterli	Seçenekler Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
TASARIM ÖZELLİKLERİ VE RESİMLERE İLİŞKİN BULGULAR			X		
		X			
		X			
				X	
KONU VE KURGUYA İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
İZLEME EĞİTİMİ (TEMA) İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
KAHRAMANA İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
			X		
DİL VE ANLATIMA İLİŞKİN BULGULAR		X			
			X		
İLETİME İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR		X			
		X			
		X			

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİNE İLİŞKİN BULGULAR		
	kurulması özendirilmiştir. Metin değerler eğitimi çerçevesinde uygundur.	X
	Seviyeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır. Metin sonu etkinlikleri öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeye uygundur.	X
	Farklı tiplerde metin sonu alıştırmaları kullanılmıştır. Metin sonu alıştırmaları Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi C1 seviyesi okuma yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmiştir	X

Yıl Sonu Pikniği adlı kitaba ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 3’te, tasarım özelliklerinden hacim ve yapı konusunda düzeye uygunluğun tam olarak yeterli görülmediği; resimlerin ise çocukların hayal dünyası için uygun olmadığı belirtilmektedir. İçerik özellikleri bağlamında değerlendirildiğinde kitapta yazım ve noktalama kurallarına uyulduğu söylenebilir ancak bunun dışındaki tüm ölçütlerde yeterlilik sağlanamamıştır.

Kitabın eğitsel ilkelere, değerler eğitimi çerçevesinde yeterli uygunluğu sağlayamadığı; öğüt ve dayatmacılık ile cinsel rollerin ayrıştırılmasından uzak olmak, sorun çözme becerisi için iletişime özendirmek bakımından ise yeterli bulunduğu Tablo 3’te görülmektedir. Yabancı dil öğretimi ilkelerine ilişkin bulgulardan ise metin sonu etkinliklerinin okuma becerisini geliştirmeye yönelik olması ve okuma yeterlikleri göz önünde bulundurularak hazırlanması konularında C1 düzeyindeki bir kitap için yeterli olmadığı; kültürel öğelerin aktarımına da gereken özenin gösterilmediği belirtilebilir. Bununla birlikte kitapta, düzeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmış ve metin sonu etkinliklerinde çeşitlilik gözetilmiştir.

Tablo 4. Kumların Altındaki Sır adlı kitaba ilişkin bulgular

	Çok İyi	Yeterli	Seçenekler Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
TASARIM ÖZELLİKLERİ VE RESİMLERE İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
			X		
				X	
			X		
KONU VE KURGUYA İLİŞKİN BULGULAR			X		
			X		
İZLE GE (TEM A) İLİŞKİN BULGULAR			X		
K A H R A A B U L G U L A R İ L İ Ş K İ N			X		

DİL VE ANLATIMA İLİŞKİN BULGULAR	özellikleri bakımından iyi geliştirilmiştir. Kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımaktadır. Olay, mekân, zaman ve kahraman bir bütün olarak sunulmuştur.	X	
	Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılandırılmıştır. Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuştur.	X	
İLETİYE İLİŞKİN BULGULAR	Metnin dili özgündür.	X	
	Metin bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemektedir. İletiler, çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygundur. İletiler insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlıklar oluşturacak özelliktedir. Kitapta öğüt veren dayatmacı bir yaklaşım benimsenmemiştir.	X	X
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.	X	
	Yaşamda sorunların çözümü için iletişim kurulması özendirilmiştir. Metin değerler eğitimi çerçevesinde uygundur.	X	X
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİNE İLİŞKİN BULGULAR	Seviyeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır. Metin sonu etkinlikleri öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeye uygundur. Farklı tiplerde metin sonu alıştırmaları kullanılmıştır.	X	X
	Metin sonu alıştırmaları Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi C1 seviyesi okuma yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmiştir.	X	X

Tablo 4'te de görülebileceği gibi *Kumların Altındaki Sır* adlı kitap, tasarım ve içerik özellikleri bakımından taşınması gereken nitelikleri düzeye uygun biçimde sağlayamamaktadır. Özellikle yazım ve noktalama kurallarına uyulması ise içerik bağlamında değerlendirilen tek yeterli ölçüttür. Diğer içerik özelliklerinin kısmen yeterli bulunmasının yanı sıra iletilerin yaşama ve insana ilişkin yeni duyarlılıklar oluşturacak nitelikte olmaması, kitabın içerik özelliklerinin yapılandırılmasına gereken özenin gösterilmediğini düşündürmektedir. Aynı durum, resimler için de geçerlidir. Resimlerin çocukların hayal dünyasına uygun olmaması, resimlerin metinlerle yeterli düzeyde uygun olmaması çocuk ve kitap arasında bağ kurulmasını olumsuz etkileyebilir.

Kumların Altındaki Sır adlı kitapta, öğüt veren dayatmacı bir tutum izlenmemekte, cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmaktadır. Ancak yaşamda sorunların çözümü için iletişim becerisinin özendirilmesi ve değerler eğitimine uygunluk, geliştirilmesi gereken nitelikler olarak değerlendirilebilir.

Tablo 4'te, yabancı dil öğretimi ilkelerine uygunluk bağlamında seviyeye uygun dil bilgisi yapılarının kullanılması ve metin sonu sorularının çeşitli olması, olumlu özellikler olarak görülmektedir. Diğer ölçütlerde ise tam yeterliliğin sağlanmadığı, Tablo 4'ün tanıklığında belirtilebilir.

Tablo 5. Büyük Pişmanlık adlı kitaba ilişkin bulgular

		Cok İyi	Yeterli	Seçenekler Kısmen Yeterli	Yetersiz	Cok Yetersiz
TASARIM ÖZELLİKLERİ VE RESİMLERE İLİŞKİN BULGULAR	Kitabın hacmi ve yapısı uygundur.			X		
	Sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosu düzeye uygundur.		X			
	Resimler metin içeriğine uygundur.		X			
	Resimler çocuğun hayal dünyası için uygundur.				X	
KONU VE KURGUYA İLİŞKİN BULGULAR	Metnin konusu düzeye uygundur.			X		
	Metnin kurgusu tutarlı ve yalın bir anlatım çizgisine sahiptir.			X		
İZLEĞE (TEMA) İLİŞKİN BULGULAR	İzlek çocuğun duygu dünyasına hitap etmektedir.				X	
KAHRAMANA İLİŞKİN BULGULAR	Kahraman fiziksel ve ruhsal özellikleri bakımından iyi geliştirilmiştir.			X		
	Kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımaktadır.				X	
	Olay, mekân, zaman ve kahraman bir bütün olarak sunulmuştur.			X		
DİL VE ANLATIMA İLİŞKİN BULGULAR	Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılandırılmıştır.		X			
	Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuştur.		X			
İLETİME İLİŞKİN BULGULAR	Metnin dili özgündür.			X		
	Metin bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemektedir.			X		
	İletiler, çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygundur.			X		
EĞİTSEL İLKELERE İLİŞKİN BULGULAR	İletiler insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlılıklar oluşturacak özelliktedir.			X		
	Kitapta öğüt veren dayatmacı bir yaklaşım benimsenmemiştir.		X			
	Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.		X			
	Yaşamda sorunların çözümü			X		

İçin iletişim kurulması özendirilmiştir. Metin değerler eğitimi çerçevesinde uygundur.			X
Seviyeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır.	X		
Metin sonu etkinlikleri öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeye uygundur.		X	
Farklı tiplerde metin sonu alıştırmaları kullanılmıştır.	X		
Metin sonu alıştırmaları Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi C1 seviyesi okuma yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.		X	
Kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmiştir			X

Büyük Pişmanlık adlı kitabın Tablo 5'te yer alan bulgularında, tasarım, resimler ve içerik özelliklerinin kısmen yeterli biçiminde değerlendirildiği görülmektedir. İzleğin çocuğun duygu dünyasıyla örtüşmeyen bir duyguyu içermesi, kitabın başlıca olumsuz niteliği olarak belirtilebilir. Çocuk kitaplarının dayanması gereken en temel ilkelerden biri, kitabın çocuk ile yaşam arasında güçlü bir bağ oluşturmasını sağlamaktır (Sever, 2008, s. 199). Ancak *Büyük Pişmanlık* adlı kitabın çocuğa göre olmayan ve çocuk gerçekliğiyle örtüşmeyen izleği, bu bağ oluşumuna olumlu bir katkı sağlayabilecek düzeyde değildir. Benzer biçimde resimlerin çocuğun hayal dünyasına uygunluğu karşılayamaması ve kahramanın özdeşim kurmaya elverişli nitelikleri yeterli ölçüde taşımaması da incelenen kitabın içerik yapılandırmasını zayıflatmaktadır. Eğitsel ilkeler bağlamında değerler eğitimi çerçevesine uygunluğun sağlanmasında yetersiz kalınması da kitabın olumsuz özellikleri arasında sayılabilir.

İncelenen kitapların tamamı genel olarak değerlendirildiğinde tasarım özelliklerinin kısmen yeterli olduğu görülmektedir. Yukarıdaki tabloların tanıklığında kitapların tamamında hacim ve yapı özelliklerine uygunluğun kısmen sağlandığı; çoğunluğunda sayfa boşlukları, yazı biçimi ve harflerin puntosunun düzeye uygun olduğu belirtilebilir. Resimler, çoğunlukla metnin içeriğine uygun olarak değerlendirilmiş ancak resimlerin çocuğun hayal dünyası için uygunluğu sağlamada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Resimler, seslenilen hedef kitleye göre kitaplarda yerini alan ve çocuk edebiyatında önemli uyarılar olarak değerlendirilen görsel metinlerdir. İşeri (2003), sözel metinlerin görsel olarak desteklenmesiyle çocukların metni kavramaya yönelik artan bilgilerinin harekete geçirilebileceğini, soyut düşünceleri somutlama ve çıkarımda bulunma yoluyla yaratıcı düşünmeye katkı sağlama konularında çocuğun gelişiminin olumlu etkilenebileceğini belirtmektedir. Çocuğun metni okuduğunda kodlanan iletileri görsel desteklerle anlamlandırması, metnin iletilerini kavramayı kolaylaştırabilir. Özellikle yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan çocuk kitaplarında resimler, bilinmeyen sözcüklerin -eğer görsel kurgu içinde yer alıyorsa- çıkarım yoluyla anlamlandırılmasına katkı sağlama bakımından çok önemlidir. Bu nedenle incelenen kitapların resimleri ele alan ölçütler bağlamında "çok iyi" olarak yapılanması beklenirken yukarıdaki tablolarla görülebileceği gibi tamamında bile yeterliliği sağlayamadığı söylenebilir.

İncelenen kitaplarda içerik özellikleri bakımından yazım ve noktalama kurallarına uygunluğun gözetildiği görülmektedir. Kitapların örtük işlevlerinden birinin model olma yoluyla öğrenmeye katkı sağlama olduğu göz önünde bulundurulduğunda, yazım ve noktalamaya özen gösterilmesi Türkçenin kurallarına uygun yazma becerisi geliştirmek için olumlu bir özelliktir. Bununla

birlikte Türkçeyi tanımak, doğru ve etkili kullanmak; Türkçe anlama ve anlatma becerileri edinmek için kitapların içerik özellikleri bir bütündür. Yukarıdaki tablolarda, içerik bakımından hiçbir ölçüte uygunluğun "çok iyi" olarak değerlendirilmediği, kitapla çocuk ve yaşam arasında bağ kurması beklenen en temel öğelerden kahramanın bile çoğu kez iyi yapılandırılmadığı görülmektedir. Kitapların konu ve kurgusu, iletiler ve izleğiyle bunların aktarılış biçimi çocuklara yönelik olduğunda yetişkinlerden daha özenli davranmayı, sanatçı duyarlılığı taşımayı, çocukların gelişim süreçlerine ilişkin yeterli bilgi sahibi olmayı gerektirir. Başka bir deyişle çocuklara kitap yazmak, çocukları tanımayı gerektirir. İncelenen kitapların seslendiği hedef kitle olan yabancı çocuklar ise yabancı olma özelliğinden dolayı Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde deneyim ve alan bilgisi sahibi olmayı da gerektirir. Bütün bu gereklilikleri sağlamak, şüphesiz ki metin oluşturmada birçok zorluğu da beraberinde getirmektedir. Ancak çocuk, kitap, okuma sevgisi bağını kurmanın yanı sıra yabancı çocukların Türkçeyi kullanma becerisini geliştirmeyi de amaçlayan bir projenin çıktısı olan kitapların yukarıdaki tüm ölçütler bağlamında tam uygunluğu sağlayamaması, üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Nitekim tasarım ve içerik özellikleri için tablolardan çıkarılan yorumlar, eğitsel ilkeler ve yabancı dil öğretim ilkeleri için de geçerlilik arz etmektedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Alanyazında her ne kadar çocuk kitaplarının birçok araştırmacı tarafından çeşitli açılardan incelendiği görülse de (bk. Zengin, 2000; Özkan, 2001; Akyüz, 2014; Karadeniz, 2019; Mertaş, 2019; Yıldırım, 2019; Yıldırım Kaldırım, 2019) yabancı çocuklara Türkçe öğretmek üzere kaleme alınmış kitapların akademik araştırmalara henüz konu edilmediği anlaşılmıştır. Kuşkusuz bu durumda hem yabancılara için kaleme alınan çocuk kitaplarının sayısının az oluşu hem de hem de bu kitapların tam anlamıyla edebî eser kabul edilip edilemeyeceğinin net olmayışı etkilidir. Ancak söz konusu eserler bir edebî eser ise hikaye türünün özelliklerini taşıması edebî eser değilse de çocuklara ikinci dil olarak Türkçe öğretimi ilkelerini göz önünde bulundurması beklenir.

İkinci veya yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklar için öğretim materyali hazırlamak çocukta dil gelişimi, çocuk psikolojisi, çocuk eğitimi, Türkçe eğitimi, çocuğun gelişimsel özellikleri vb. konularda yetkin olmayı gerektirdiği gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda tecrübe sahibi olmayı da gerekli kılmaktadır. Zira çocuklara yabancı dil öğretimi yetişkinlere dil öğretiminden gerek yöntem gerekse de girdi açısından oldukça farklıdır. Bunun yanı sıra çocuklara Türkçe öğretiminde destekleyici materyal olarak hikâye kitapları hazırlamak kolay bir uğraş olmadığı için pedagoğ, çocuk edebiyatı uzmanı ve yabancılara Türkçe öğretimi alan uzmanının iş

birliğinde disiplinlerarası bir çalışmayla hazırlanan materyale son hâlini vermek faydalı olacaktır. Nitekim bu doğrultuda Sever (2000: 644), çocuklar adına yazma sorumluluğunu üstlenenlerin çocuğun dil gelişim evrelerini, ilgi, beğeni ve gereksinimlerini iyi tanıması gerektiğini belirtmekte ve çocuğun okuduğu kitabın anlam evreninde kendi yaşantısından, yakın çevresindeki ilişkilerden örnekler bulabilmesi ve bu örneklerden yola çıkarak daha özgün çıkarımlara yönelebilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bunun dışında çocuğun Türkçe öğrenirken kullanılacak materyalin kelime kadrosu ve dil bilgisi yapıları bakımından dil seviyesine ve aynı zamanda öğretim programlarında her seviye için tanımlanan okuma yeterlik ve kazanımlarına uygun olması beklenir. Bunun içindir ki çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için hikâye kitabı hazırlamak yetişkinler için hikâye kitabı hazırlamaktan hem teknik hem de içerik ve süreç açısından farklı olduğu gibi oldukça zordur. Dilidüzgün (2018) de bu bağlamda çocuklar için yazmanın yetişkinler için yazmaktan daha zor olduğunu, çocuklar için yazarken onların yaş ve gelişim özelliklerini, ilgi ve gereksinimlerini göz önünde tutarak konu ve kurguyu yapılandırmanın çok fazla özen gerektirdiğini belirtmektedir.

GENÇDES projeleri kapsamında Türkçe öğrenen mülteci gençler (14 yaş ve üzeri) için hazırlanan C1 seviyesindeki hikâye kitaplarının incelendiği bu araştırmanın bulgularına dikkat edildiğinde araştırmaya konu hikâye kitapları, araştırmacılar tarafından tasarım özellikleri ve resim açısından kısmen yeterli konu ve kurgu açısından kısmen yeterli karakter ve kahraman geliştirme açısından yetersiz eğitsel ilkeler açısından kısmen yeterli; dil ve anlatım açısından kısmen yeterli ve son olarak yabancı dil öğretimi ilkeleri açısından ise kısmen yeterli bulunmuştur.

Araştırmanın ana problem cümlesine yanıt verebilmek adına yukarıda verilen tablolar incelendiğinde hikâyelerin genel olarak kısmen yeterli bulunduğu görülmektedir. Ana problem cümlesi için

çıkan bu sonuç, çalışmanın alt problem cümlelerinin sonucuyla tutarlıdır. Dolayısıyla sekiz ana temadan oluşan 25 madde açısından irdelendiğinde çalışma konu hikâyelerin geliştirilmeye ihtiyacın olduğu saptanmıştır. Bu sebeple çalışmanın bulgularından hareketle yabancı çocuklara Türkçe öğretmek üzere hikâye kitabı hazırlayacak öğreticiler için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Kitapların fiziksel özellikleri ve içindeki görsel tasarım öğeleri ilgili yaş grubuna uygun ve hedef değerler çerçevesinde oluşturulmalıdır.
- Görseller ve metinler arasında bir bütün oluşturulmalıdır.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında okuma alışkanlıklarının geliştirilmesi kapsamında çalışmalar yapılmalıdır.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında özellikle 3-6 yaş arası okul öncesi gruplardan başlayarak dil öğretimine yönelik çocuk kitapları her yaş grubuna uygun temalarla hazırlanmalıdır.
- Çocuklara yönelik hikâye kitaplarının okul dışı öğrenme araçları olması bakımından bu kitapların dış gerçeklik ile desteklenen kültür özelliklerini içeren kitaplar olması sağlanmalıdır.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında üniversiteler ve uluslararası kuruluşlar başta olmak üzere çocuk çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekmektedir.
- Çocuklara yönelik dil öğrenim stratejileri göz önünde bulundurularak buna uygun çalışmalar yapılmalıdır.
- Çocuk kitaplarında kullanılacak sözcük seçimlerine ve yazım-noktalama özelliklerine özen gösterilmelidir.

Çocuklara yönelik hikâye kitapları oluşturulurken çocuk gelişimi ve pedagoji alan uzmanlarıyla iletişim halinde olunmalı ve ilgili metinler geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, M. (2014, Kasım). Muzaffer İzgü'nün Çocuk Edebiyatının Temel İlkeri Açısından İncelenmesi. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Alyılmaz, S., & Şengül, K. (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejileri*. İstanbul: Kesit yayınları.
- Arkılıç Songören, S. (2011). Yabancı Dil Öğretiminde Çocuk Edebiyatı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1725-1730.
- Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü(2013). Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (2. Baskı), https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf, Erişim Tarihi: 2.6.2020.
- Aytaş, G., & Yalçın, A. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Barrett, D. E. (2020). The Three Stages of Adolescence. *The High School Journal*, 79(4), 333-339.
- Canlı, S. (2015). Türkçe Ders Kitaplarına Seçilecek Metinlerin Belirlenmesinde Çocuğa Görelik İlkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(26), 98-123.
- Daşdemir, İ. (2019). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İzmir : TUDEM Yayınları.
- Gültekin, İ., Kalfa, M. vd. (2015), Yedi İklim Türkçe, (Editör Erol Barın, vd.) Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları.
- Gün, M., & Şimşek, R. (2017). Analyzing of Story Books Used in Turkish Teaching to Foreigners: A1-A2 Story Books of Yunus Emre Institute Sample. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 502-517.
- Işıtan, S. (2016). Özel Amaçla Yazılmış Çocuk Kitapları. *Turkish Studies*, 11(4), 471-492.
- İşeri, K. (2003). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler için Çizilen Resimlerin İncelenmesi. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz* içinde. Ankara: Anaçev Yayını. (s. 69-92).
- Jan, I. (1968, Mart). Çocuk Edebiyatı Üzerine. (B. Onur, Çevirmen) Fransa: l'Éducation, le monde de.
- Karadeniz, E. (2019). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Behiç Ak'ın Çocuk Hikayelerinin Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2019). Bilimsel Araştırma Yöntemi (İkinci Yazım 34. Basım), Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Karatay, H. (2011). Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Dü.) içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı* (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Lenneberg, E. H. (1967). *Biological Foundations of Language*. New York: Wiley.
- Lüle Mert, E. (2016). Çocuk Edebiyatı Eleştirisinin Türkçe Öğretmen Adaylarının Çocuk Kitaplarını Gelişim Düzeylerine Göre Ayırıştırma Becerisine Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1252-1274.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin, N. (2013). Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Mertaş, M. A. (2019). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Seza Kutlar Alsoy'un Çocuk Romanlarının Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre İncelenmesi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mülteciler Derneği (2020). Türkiye'deki Suriyeli Sayısı Mayıs 2020, <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>, Erişim Tarihi: 31.05.2020.
- Özkan, N. (2001, Haziran). Çocuk Kitaplarında Dil Sorunu. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam Boyu Gelişim*. (G. Yüksel, Dü.) Ankara: Nobel Yayınları.
- Sever, S. (2000). "Çocuk Kitaplarında Dilsel ve Görsel Duyarlık", I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu: Sorunlar ve Çözüm Yolları (Yay. Haz.: S. Sever). Ankara: AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayını.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal Uyarılarla Dil Öğretimi*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Shatzer, J. (2008). Picture Book Power: Connecting Children's Literature and Mathematics. *The Reading Teacher*, 61(8), 649-653.
- Spano, S. (2020, 06 10). *Research Facts and Findings*. www.atcforyouth.net: http://www.actforyouth.net/resources/rf/rf_stages_0504.pdf adresinden alınmıştır.
- Stern, H. H. (2003). *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Şirin, M. N. (2016). Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı, Edebiyatın Amacı ve İşlevi. *Türk Dili*, 12-31.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *TÜBAR*(13), 161-167.
- UNICEF. (2020, 06 10). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. www.unicef.org: <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A. (2015). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Konya: Çizgi Yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, E. (2019). Doktora Tezi. *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Klasiklerinin Yazınsal Kurgu Açısından İncelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım Kaldırım, A. (2019). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Edebi Metinlerin Çocuk Edebiyatı Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Zengin, N. (2000). Doktora tezi. *Gençlik Edebiyatı ve Eğitim Değerleri Açısından Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Dünkü Türkiye Dizisindeki Tarihi Romanlarının İncelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gaziöğlü, G. (2015). İlk Gençlik Edebiyatı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İncelenen Kitaplar**
- Karagöz, E. G. (2017). *Müzedde Soygun* (Ed. Mahir Kalfa). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Karagöz, E. G. (2017). *Büyük Pışmanlık* (Ed. Mahir Kalfa). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Karagöz, E. G. (2017). *Yıl Sonu Pikniği* (Ed. Mahir Kalfa). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Karagöz, E. G. (2017). *Kumların Altındaki Sır* (Ed. Mahir Kalfa). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Karagöz, E. G. (2017). *Hatice Hanım'ın Bahçesi* (Ed. Mahir Kalfa). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Teaching Turkish as a foreign language is an evolving discipline. Curriculum programs, in-class and extracurricular materials are being developed in this context; the quality and quantity of materials are prepared in accordance with the learning profile and readiness levels increase day by day. The basic qualifications affecting the success of language teaching can be examined under four headings as teacher's quality, quality of the educational environment, the teaching method to be applied and the quality of the tools to be used (Sever, 2018). In language teaching tools, genres such as novels, stories and poetry are types of literary texts that students and educators can easily reach, so they stand out in language teaching according to other genres in terms of their usefulness in and out of the course.

There are some storybook studies used in Turkish teaching as a foreign language, such as Yunus Emre Institute's storybooks written at A1 and A2 levels, Anatolian Stories (5 stories) written by Yunus Emre Institute again at A1 and A2 levels, and Dede Korkut Stories (12 stories) between B1-C1 levels. These story sets are important in terms of cultural transfer function as well as their preparation by considering the achievements of language teaching. However, they are outnumbered in terms of being able to offer the reader a choice within the framework of literary pleasure and to increase the habit of reading. In addition to these, there are story books under the title of "Teaching Turkish to Foreigners", which has also emerged from private publishing houses.

All books prepared for children and addressing the reading focus outside the textbooks positively affect children's language development and social characteristics as well as their development in many fields, such as mathematics, due to their ability to develop fiction and solution syllabus (Shatzer, 2008). Teaching methods, especially those that are not dictated to children and are not compressed by formal education, help to keep cognitive processes active (Stern, 2003). Children's books, which have different fiction and language characteristics compared to adults', are supportive of language teaching methods applied for children in all respects.

Developments in foreign language teaching in Turkey have gained momentum as of 2015, efforts have been made to prepare materials for migrant children in our country, and the number of resources in this field have been tried to get increased. However, this number was still inconclusive and inadequate in comparison with the studies on adults. Besides the quantity of the works that arise in this context, its quality is also an important issue that needs to be studied.

2. Method

The aim of this study is to examine five story books in the C1 Level Story Set of Turkish Teaching as Foreign Language written by Karagöz (2017) under the editorship of Kalfa (2017) in accordance with the evaluation criteria of children's books. The main problem sentence of the study is the following:

"How are the story books in the C1 Level Story Set of Turkish Teaching as a Foreign Language, in terms of the evaluation criteria of children's books?"

The qualitative research model which practiced on frequently in the field of educational sciences, was used in this study that examined the storybooks in the C1 Level Story Set of Turkish Teaching as a Foreign Language in the context of evaluation criteria of children's books. Documentary screening (document analysis) from the data collection techniques of qualitative studies was used in the study.

The reason for choosing storybooks at C1 level for review is that this level is the closest level to the original language in foreign language teaching. As a matter of fact, the Level C1 is defined in the Common Framework Text for Languages (2013: 30) as "Competent Language Level/Use" and also a general proficiency sentence as "I can understand long and complex, concrete or literary text, perceive expressional differences, also understand articles and long technical information that engages in any area of expertise, even if they are not in my area of interest" given in the frame text to define the ability to read. Indeed, at C1 level, the target audience is expected to have a brilliant understanding of the aimed language in a comprehensive manner. As such that it can be seen in Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (the Seven Climate Turkish Teaching Set), the teaching of grammar structures at B2 level is completed in many course materials used to teach Turkish to foreigners, and studies are carried out to use language skills effectively with vocabulary and stereotyped vocabulary teaching at C1 level. The "Scale of Evaluating Literary Text or Instructive Books Addressing for Children" developed by Sever (2018: 156-157) has been used in the analysis as a tool through configuration. The scale in question consists of two parts: "Design and Visual Text Evaluation" and "Content Evaluation", and 82 articles under a total of seven titles. 20 articles on this scale, aimed at addressing the texts for children whose native language is Turkish, have been selected from seven titles: Design Characteristics and Painting, Subject and Fiction, Topic (Theme), Character and Hero, Language and Narration, Message, Educational Principles. The most important reason to go for such an intentional selection ("simplification", in other words) is that the children's stories which are the subject of the study are prepared with the goal of teaching foreign language, so that the literary concerns could stay at a secondary level due to prominence of the educational purpose. However, a selection of the most basic and decisive articles was made among the 82 articles because the products subjected to the study are classified as story, which is a literary genre, and the universal principles in children's literature also apply to these products. In the following phase, five new articles were added to the scale under the title of "Compliance with Foreign Language Teaching Principles". Thus, it is aimed to determine the suitability of the stories to the goal of foreign language teaching.

3. Findings, Discussion and Results

When the attention is paid closely in the findings of this research, which examines the findings of C1-level storybooks prepared for refugee youths (14 years and older) who learn Turkish within the scope of GENÇDES projects, the storybooks subjected to the research are found by researchers as partly adequate in terms of design characteristics and painting, partly adequate in terms of subject and fiction, inadequate in terms of character and hero development, partly adequate in terms of educational principles, partly adequate in terms of language and expression, and lastly, it was found to be partially adequate in terms of the principles of foreign language teaching.

When the tables above are examined in order to respond to the main problem sentence of this research, it can be seen that the stories are found to be generally adequate. This result for the main problem sentence is consistent with the results of the sub-problem sentences of the study. Therefore, when the 25 articles consisting of eight main themes are examined, it was determined that the subjected stories are needed to be improved. For this reason, the following recommendations are presented for the teachers who will prepare a story book to teach Turkish to foreign children, based on the findings of the study:

- The physical characteristics of the books and the visual design elements within them should be created in accordance with the relevant age group and within the target values.
- A whole must be created between images and texts.
- Studies should be carried out within the scope of the development of reading habits in the field of Turkish teaching as a foreign language.
- Children's books for language teaching should be prepared with themes suitable for all age groups, starting from preschool groups between the ages of 3-6 years in the field of Turkish teaching as a foreign language.
- Since children's storybooks are out-of-school learning tools, these books should be ensured that they contain cultural features supported by external reality.
- It is necessary to focus on children's studies in the field of Turkish teaching as a foreign language, especially by universities and international organizations.
- The language learning strategies for children should be taken into consideration and studies should be carried out according to them.
- Attention should be paid to the word choices and writing-punctuation properties to be used in children's books.
- Experts in the field of child development and pedagogy should be kept in touch while creating children's storybooks, and related texts should be developed.